

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ ΑΝΑΣΚΑΦΗΣ ΟΙΚΟΠΕΔΟΥ ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ¹

ΑΡΓΥΡΑ²

Φαυστίνα³

Δηνάριον ↑↑ 2.91 γρ. Ἔμ. DIVA AVG FAVSTINA Προτομή δεξ. Ὅπ. AETER NITAS Ἡ Πρόνοια ἱσταμένη ἄρ., κρατούσα σφαῖραν καὶ σκῆπτρον. Βλ. Cohen ἄρ. 34, R.I.C. ἄρ. 350α, P.L. Strack, Reichsprägung des zweiten Jahrhunderts, 214, ἄρ. 417, B.M. C. σ. 44, ἄρ. 289, 290.

(Πίν. 40, 1-2, σειρὰ 1η)

ΧΑΛΚΑ

Ἀθῆναι 297 - 255 π.Χ.⁴

1) Ἔμ. Κεφαλή Διὸς δεξ. δαφνοστεφής. Ὅπ. [ΑΘΕ] Ἀθηνᾶ ἱσταμένη δεξ., κρατούσα κεραυνὸν καὶ ἀσπίδα· σύμβολον ἐφθαρμένον. ↑↓ 5.97 γρ. Βλ. Svoronos, Les Monnaies d'Athènes πίν. 22, ἄρ. 53 - 58⁵, 2) Ὅμοιον, ἐφθαρμένον. Ὅπ. Α [ΘΕ] 2.97 γρ.

255 - 229 π.Χ.⁶

Ἔμ. Κεφαλή Ἀθηνᾶς δεξ. Ὅπ. $\frac{A}{\Theta}$ Γλαυξ δεξ. ↑↑ 2.91 γρ. Βλ. Svoronos ἔ.ἀ. πίν. 23, ἄρ. 50.

(Πίν. 40,3, σειρὰ 1η)

229 - 30 π.Χ.⁷

1) Ἔμ. Κεφαλή Ἀθηνᾶς δεξ. μετὰ κορινθιακοῦ κράνους. Ὅπ. Α [ΘΕ] Ζεὺς ἱστά-

1. Εὐχαριστίας ὀφείλω εἰς τὸν Διευθυντὴν τοῦ Ἐθνικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου κ. Χρ. Καρούζον, ὁ ὁποῖος μὲ διηκούλυνεν εἰς τὴν ἐργασίαν μου, ὡς καὶ εἰς τὸν Ἔφορον κ. Γεώργ. Δοντᾶν, διότι μοι παρεχώρησε τὴν δημοσίευσιν τῶν νομισμάτων αὐτῶν.

2. Ἐπὶ συνόλου 56 νομισμάτων, τὸ ἓν ἦτο ἀργυρῶν, τὰ ὑπόλοιπα 55 ἦσαν χαλκᾶ· μεταξύ αὐτῶν εὐρέθη ἓν βυζαντινὸν σταθμίον καὶ ἓν τεμάχιον ἄμορφον χαλκοῦ.

3. Ἡ κοπή τοῦ νομίσματος μετὰ τὸν θάνατον αὐτῆς 141 μ.Χ.

4. Διὰ τὴν κατάταξιν τῶν ἀθηναϊκῶν νομισμάτων ἐτηρήθη ἡ χρονολογικὴ σειρά τοῦ Σβοράνου, ἀλλὰ παρατίθενται καὶ αἱ ἀπόψεις τῶν μεταγενεστέρων μελετητῶν.

5. J.P. Shear, Hesperia II (1933) σ. 254 θέτει τὸν τύπον αὐτὸν εἰς τὴν ὁμάδα 1 μεταξύ τοῦ 277—239 π.Χ., ἐποχὴν τοῦ Ἀντιγόνου Γονατᾶ καὶ ὑπογραμμίζει τὴν ὁμοιότητα αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀργυρῶν νομισμάτων τοῦ Μακεδόνοιο βασιλέως.

Ἡ M. Thompson, The new style silver coinage of Athens σ. 527 θεωρεῖ τὸν τύπον αὐτὸν ὡς ἀνήκοντα χρονολογικῶς εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἀθηναϊκῶν νομισμάτων τῆς Νεωτέρας Τεχνοτροπίας καὶ δὴ μεταξύ τοῦ 169/8—130 π.Χ. περίπου.

6. J.P. Shear ἔ.ἀ. σ. 252, ὁμάς Η, μετὰ τὸ 289/8 π.Χ.

7. J.P. Shear ἔ.ἀ. πίν. VII J 11. M. Thompson ἔ.ἀ. σ. 528, χρονολογεῖ τὸ νόμισμα μεταξύ τοῦ 169/8—130 π.Χ. περίπου.

μενος δεξ. κεραυνοβολῶν· σύμβολον ἐφθαρμένον. ↑↙ 5.30 γρ. Βλ. Svoronos ἔ.ά. πίν. 81, ἀρ. 17 κ.έ. 2) Ὅμοιον ^ΑΘΕ παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Διὸς ἀετὸς δεξ. Βλ. Svoronos ἔ.ά. πίν. 81, ἀρ. 17 - 31.

1) Ἐμ. Κεφαλὴ Ἀθηνᾶς δεξ. Ὅπ. Α ΘΕ Γλαῦξ ἰσταμένη ἐπὶ ἀμφορέως δεξ., τὸ ὄλον ἐντὸς στεφάνου ἐλαιίας· ἐν τῷ πεδίῳ δεξ. τέττιξ. ↑↑ 4.90 γρ. Βλ. Svoronos ἔ.ά. πίν. 71, ἀρ. 17 - 18, 79, ἀρ. 38 - 42, B.M.C. σ. 78, ἀρ. 525 - 526, A. Bellinger, N.N.M. 42, σ. 10, Β⁸.

(Πίν. 40, 4 σειρὰ 1η)

Τοῦ ἰδίου τύπου μετὰ ἐφθαρμένων συμβόλων τέσσαρα νομίσματα :

2) ↑↑ 8.25 γρ. 3) 7.81 γρ. 4) 6.71 γρ. 5) 4.71 γρ. ⁹

Ἔτερα δύο νομίσματα τῆς αὐτῆς ἐποχῆς ἐφθαρμένα εἰς τὰ ὅποια διακρίνεται, κατὰ τὴν μίαν πλευράν, κεφαλὴ Ἀθηνᾶς μετὰ κορινθιακοῦ κράνους δεξ. Ἡ ἄλλη ὄψις εἶναι τελείως ἐφθαρμένη.

Αὐτοκρατορικοὶ Χρόνοι

α' ἡμισυ 2ου αἰ. μ.Χ. ¹⁰

Ἐμ. Κεφαλὴ Ἀθηνᾶς δεξ. μετὰ κορινθιακοῦ κράνους. Ὅπ. Ἀθηνᾶ ἰσταμένη πρὸς ἀρ., κρατοῦσα διὰ τῆς ἀριστερᾶς δόρυ· παρὰ τοὺς πόδας αὐτῆς ὄψις, ὀπισθεν ἄσπις. ↑→ 7.57 γρ. Βλ. Svoronos ἔ.ά. πίν. 82,83, J.P. Shear ἔ.ά. II σ. 273, 274.

1) Ἐμ. Κεφαλὴ Ἀθηνᾶς δεξ. μετὰ κορινθιακοῦ κράνους. Ὅπ. Γλαῦξ ἀρ. ↑↓ 2.19 γρ. Βλ. Svoronos ἔ.ά. πίν. 88, ἀρ. 48 κ.έ. J.P. Shear ἔ.ά. II σ. 278, ἀρ. 9¹¹.

2) Πιθανῶς δεύτερον ἰδίου τύπου.

Ἀρχαὶ 3ου αἰ. μ.Χ.

Ἐμ. Κεφαλὴ Ἀθηνᾶς δεξ. μετὰ κορινθιακοῦ κράνους. Ὅπ. Ἱερὰ Τράπεζα ἐπὶ τῆς ὁποίας κεφαλὴ Ἀθηνᾶς δεξ. καὶ γλαῦξ· κάτωθεν αὐτῆς ἡ ἐπιγραφή ΑΘΗΝ καὶ δεξ. ἀμ-
ΑΙΩΝ

φορεύς. ↑↘ 4.85 γρ. Βλ. Svoronos ἔ.ά. πίν. 91, ἀρ. 30, J.P. Shear ἔ.ά. II σ. 276 D καὶ V 1936 πίν. IX, 20.

Πέντε νομίσματα ἐφθαρμένα, πιθανῶς ἀθηναϊκὰ ἀνήκοντα εἰς τὸν 3ον αἰ. π.Χ.

8. J.P. Shear ἔ.ά. πίν. VII J ΠΙξ, πιστεύει ὅτι δύναται νὰ τεθῆ μετὰ τὸ 30 π.Χ. M. Thompson ἔ.ά. σ. 419 (πίν. 127) 100/99 π.Χ. Σειρὰ ἀργυρῶν τετραδράχμων, ἔχουσα ὡς σύμβολον τὸν τέττιγα. ΔΗΜΟ-ΧΑΡΗΣ— ΠΑΜΜΕΝΗΣ. Ἐχει τὴν γνώμην ὅμως, ὅτι δὲν εἶναι εὐκόλος ὁ παραλληλισμὸς τῶν τύπων ἢ συμβόλων τῶν ἀργυρῶν νομισμάτων τῆς σειρᾶς τῶν Ἀρχόντων μετὰ τῶν χαλκῶν τῆς ἰδίας ἐποχῆς.

9. J.P. Shear ἔ.ά. πίν. VII, ΠΙ μετὰ τὸ 186 π.Χ. M. Thompson ἔ.ά. σ. 529, περὶ τὸ 131/0 π.Χ. καὶ μετέπειτα.

10. J.P. Shear, Hesperia V (1936) σ. 285 κ.έ. ἐπιχειρεῖ ἀνακατάταξιν τῶν ἀθηναϊκῶν νομισμάτων τῶν Αὐτοκρατορικῶν Χρόνων, θεωρεῖ ἐσφαλμένην τὴν μέχρι τοῦδε ἐπικρατοῦσαν γνώμην περὶ τῆς κο-πῆς αὐτῶν κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀδριανοῦ καὶ τοποθετεῖ αὐτὴν εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Αὐγούστου. Συμ-φώνως πρὸς τὴν ἀναθεώρησιν ταύτην τὸ νόμισμα δύναται νὰ τεθῆ εἰς τὸ β' ἡμισυ τοῦ 1ου αἰ. μ.Χ.

11. J.P. Shear ἔ.ά. V σ. 289, εἰκ. 1, ἀρ. 7, ἐποχῆς Αὐγούστου.

Κόρινθος 400 - 146 π.Χ.

Ἐμ. Ἐφθαρμένον. Ὅπ. Τρίαινα. Βλ. B.M.C. σ. 53 - 56 (πίν. XIV, 1 - 6), Babelon II³, ἀρ. 603 - 604, Sylloge D.N.M. ἀρ. 169 κ.έ., Edwards, Corinth VI, ἀρ. 11.

Ἐφθαρμένον καὶ ἀποτετριμμένον νόμισμα ἑλληνικῆς πόλεως (Μ. Ἀσίας;) Ρωμαϊκῶν Χρόνων. Κατὰ τὴν μίαν πλευρὰν διακρίνεται γυναικεία προτομή δεξ.

(Πίν. 40, 5, σειρά 1η)

Ὅκτὼ ἐφθαρμένα ἀρχαῖα ἑλληνικὰ νομίσματα, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ τέσσαρα πιθανῶς ἀνήκουν εἰς τὸν Γ' αἰ. π.Χ., ἕτερα δύο εἰς τὸν Γ' ἢ Β' αἰ. π.Χ. καὶ τὰ ὑπόλοιπα δύο εἶναι δύσκολον νὰ καθορισθοῦν.

ΡΩΜΑΪΚΑ

Αὐρηλιανὸς 270 - 275 μ.Χ.

Ἀντωνιανὸς Ἐμ. AVRELIAN[VS AVG]. Προτομή ἀκτινοστεφῆς τοῦ αὐτοκράτορος δεξ. Ὅπ. [ORIE]NS [AVG] Ὁ ἥλιος ἀκτινοστεφῆς ἰστάμενος κατ' ἐνώπιον καὶ κοιτάζων ἀρ. Βλ. Cohen ἀρ. 142, R.I.C. V₁ σ. 280, ἀρ. 135.

(Πίν. 40, 1, σειρά 2α)

Πρόβος 276 - 282 μ.Χ.

Ἀντωνιανὸς ↑↓ 3.85 γρ. IMPCAMVRPROBVSFFAVG Προτομή ἀκτινοστεφῆς ἀρ. Ὅπ. SO LIINVicto. Ὁ ἥλιος ἀκτινοστεφῆς ἐπὶ ἄρματος καλπάζοντος, ἐν τῷ πεδίῳ CM
XXIQ

Βλ. Cohen 682, Ric VII σ. 118, ἀρ. 911.

(Πίν. 40, 2 - 3, σειρά 2α)

Κωνσταντῖνος II 337 - 340 μ.Χ.

Ἀσσάριον ↑↑ 2.47 γρ. CONSTANTINVS IVN NOBC Προτομή δεξ. δαφνοστεφῆς. Ὅπ. GLORIA EXERCITVS. Ἐκατέρωθεν δύο στρατιωτικῶν σημαίων ἀνά εἰς στρατιώτης κρατῶν δόρυ. Ἐν τῷ ἐξέργῳ SMHE. Βλ. C. 122, Maurice, Numismatique Constantinienne II, σ. 604, M. Thompson, Athenian Agora τ. II σ. 42, ἀρ.999. Χρονολογία νομίσματος : 333 - 337 μ.Χ.

Κωνσταντῖος Γάλλος

1) Ἀσσάριον ↑↑ 2.73 γρ. DNCONSTANTI VSNOBCAES. Προτομή δεξ. Ὅπ. FELTEMP REPARATIO. Στρατιώτης διατρυπῶν διὰ τοῦ δόρατος ἔφιππον ἐχθρόν, ὅστις προσπαθεῖ νὰ κρατηθῆ ἐπὶ τοῦ ἵππου. Ἐν τῷ ἐξέργῳ ALEA Βλ. C. 18, M. Thompson, ξ.ά. σ. 48, ἀρ. 1211. Χρονολογία νομίσματος : 351 - 354 μ.Χ.

(Πίν. 40, 4 - 5, σειρά 2α)

2) Ὅμοιον ἐφθαρμένον καὶ ἀποτετριμμένον.

Ἀσσάριον 4ου αἰ. μ.Χ., ἐποχῆς Κωνσταντίνων, ἐφθαρμένον. Τύπος ὀπισθίας πλευρᾶς : Δύο στρατιῶται ἰστάμενοι καὶ κρατοῦντες δόρυ, μεταξύ αὐτῶν στρατιωτικὴ σημαία.

Βαλεντινιανός II 375— 392 μ.Χ.

Ἄσσάριον $\uparrow\downarrow$ 2.46 γρ..... ANVSPFAVG Προτομή μετά διαδήματος καὶ θώρακος δεξ. ὄπ. GLORIANO MANORVM. Ὁ αὐτοκράτωρ βαδίζων πρὸς δεξ., κρατῶν διὰ τῆς ἀριστερᾶς λάβαρον καὶ θέτων τὴν δεξιὰν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αἰχμαλώτου. Ἐν τῷ ἐξέργῳ TES ἐν τῷ πεδίῳ δεξ. A Βλ. C. 23, R.I.C. 60a. Χρονολογία νομίσματος: 383— 388 μ.Χ. ¹².

(Πίν. 40, 1 - 2, σειρά 3η)

Δύο τελείως ἐφθαρμένα νομίσματα, τὰ ὁποῖα πιθανῶς νὰ εἶναι Ρωμαϊκά καὶ τὸ ἐν ἐξ αὐτῶν νὰ ἀνήκη εἰς τὸν 4ον αἰ. μ.Χ.

BYZANTINA

Κώνστανς II 641— 668 μ.Χ.

Ἐμ. Ὁ αὐτοκράτωρ ἱστάμενος κατ' ἐνώπιον, κρατῶν διὰ τῆς δεξιᾶς μακρὸν σταυρὸν καὶ ἔχων τὴν ἀριστερὰν ἐπὶ τῆς ὀσφύος· ἐν τῷ πεδίῳ ἀρ. $\frac{I}{\Theta}$ δεξ. M. καὶ ὑπεράνω σταυρὸς. Ὅπ. Κωνσταντίνος IV, Ἡράκλειος καὶ Τιβέριος ἱστάμενοι κατ' ἐνώπιον· ἐν τῷ πεδίῳ δεξ. Δ ; $\uparrow\uparrow$ 2.85 γρ. Βλ. B.M.C.I., σ. 280, ἀρ. 202, M. Thompson ἔ.ἀ. σ. 71 Χρονολογία νομίσματος : 659/60 μ.Χ.

(Πίν. 40, 3 - 4, σειρά 3η)

Ἐφθαρμένον καὶ ἀποτετριμμένον νόμισμα, πιθανῶς Κώνσταντος II.

Νικηφόρος III Βοτανειάτης 1078— 1081 μ.Χ.

Ἐμ. Ἰησοῦς Χριστὸς πωγωνοφόρος ἱστάμενος κατ' ἐνώπιον· ἐν τῷ πεδίῳ IC XC καὶ ἀστήρ. Ὅπ. $\frac{C}{N} \frac{\Phi}{\Delta}$ Σταυρὸς μετὰ 4 σφαιριδίων εἰς τὰ ἄκρα καὶ εἰς τὸ κέντρον κύκλος, περιέχων ὀκτάκτινον ἀστέρα. $\uparrow\searrow$ 5.37 γρ. Βλ. B.M.C. II, σ. 538, ἀρ. 12—21, M. Thompson ἔ.ἀ. σ. 73, ἀρ. 1862.

(Πίν. 40, 5, σειρά 3η καὶ 1, σειρά 4η)

ANONYMA BYZANTINA

EMMA NOYHA Προτομή Ἰησοῦ Χριστοῦ κατ' ἐνώπιον· ἐν τῷ πεδίῳ IC XC. Ὅπ. + IHSUS CHRISTUS BASILEU BASILE $\uparrow\downarrow$ 20.20 γρ. Βλ. B.M.C. II, 447 κ.ἔ. ¹³.

(Πίν. 40, 2 — 3, σειρά 4η)

Ἐμ. Προτομή Ἰησοῦ Χριστοῦ κατ' ἐνώπιον. Ὅπ. Ἐφθαρμένον (Διαγράφονται φυτικά κοσμήματα, δύο σφαιρίδια καὶ μηνίσκος). Πιθανῶς A. Bellinger, N.N.M. 35, σ. 22, 23 (πίν. II ἀρ. 5,6) Class VIII ἢ IX ¹⁴ M. Thompson, ἔ.ἀ. σ. 74, Class H ἢ I (1071— 1078 μ.Χ. ἢ 1078—1081 μ.Χ.).

12. Ὁ αὐτὸς τύπος εὑρέθη καὶ κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τῆς ἀρχαίας Κορίνθου, K. Edwards, Corinth VI, 606.

13. α) Ὁ Wroth θέτει τὸν τύπον αὐτὸν εἰς τὸν Τσιμισκῆν, Class I (B.M.C. II, σ. 480).

β) A. Bellinger, N.N.M. 35, σ. 14 κ.ἔ. (πίν. I 4 - 6) Class I ἀναφέρει αὐτὸν εἰς τοὺς Διαδόχους αὐτοῦ, Βασίλειον II καὶ Κωνσταντῖνον VIII. M. Thompson ἔ.ἀ., σ. 73, 1864, Class A-2, μεταξύ 989—1028 μ.Χ.

14. α) Τὰ ἀναφέρει ὡς νομίσματα τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀλεξίου, Α', κοπέντα διὰ τοὺς Σταυροφόρους.

Ἐμ. Ἐφθαρμένον. Ὅπ. Διαγράφεται σταυρὸς μετὰ σφαιριδίων εἰς τὰ ἄκρα. Ἡ λοιπὴ διακόσμησις τελειῶς ἐφθαρμένη. Ἴσως νὰ δύναται νὰ τεθῆ εἰς τὴν ἐξῆς κατηγορίαν : A. Bellinger, ἔ.ἀ. σ. 7, 23 κ.ἔ. (πίν. II ἄρ. 7 ἢ 12) Class X. M. Thompson ἔ.ἀ. σ. 74, Class J (1081—1118 μ.Χ.)

(Πίν. 40, 1, σειρὰ 5η)

Ἐφθαρμένον καὶ ἀποτετριμμένον Τουρκικόν ;

Ὅκτὼ τελειῶς ἐφθαρμένα καὶ τὰ περισσότερα ἐξ αὐτῶν ἀποτετριμμένα, τὰ ὅποια δὲν δύναται οὔτε κατὰ προσέγγισιν νὰ ταυτισθοῦν.

Χαλκοῦν βυζαντινὸν σταθμίον, ἔχον ἐπὶ τῆς μιᾶς πλευρᾶς χαραγμένα τὰ γράμματα Ν Γ καὶ σταυρὸν ἄνωθεν αὐτῶν 12.11 γρ. ¹⁵

(Πίν. 40, 2—3, σειρὰ 5η)

Εἰς ὄρισμένας περιπτώσεις τὰ ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν προερχόμενα νομίσματα παρουσιάζουν μεγάλην ἀλλοίωσιν λόγῳ τῶν διαφόρων χλωριούχων καὶ νιτρικῶν ἀλάτων τοῦ ἐδάφους, τὰ ὅποια ἐπιδρῶν δυσμενῶς ἐπ' αὐτῶν. Διὰ τοῦτο πολλὰ ἐκ τῶν ἀνωτέρω περιγραφομένων νομισμάτων δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ταυτισθοῦν ἐπακριβῶς. Οἱ τύποι οἱ ὅποιοι εὐρέθησαν εἶναι γνωστοί, μερικοὶ ὅμως ἐξ αὐτῶν παρουσιάζουν ἐνδιαφέρον ἀπὸ ἀπόψεως χρονολογικῆς τοποθετήσεως, διότι ὑπάρχουν ἀντίθετοι γινῶμαι. Τὸ ἀθηναϊκὸν νόμισμα π.χ. τοῦ τύπου τῆς Ἀθηνᾶς Ἰσταμένης δεξ. καὶ κρατούσης κεραυνόν, τὸ ὅποιον κατ' ἀρχὰς ὁ Head (B.M.C. Attica πίν. XV, 2) ἐχρονολόγησε μετὰ τοῦ 220 - 83 π.Χ. ὁ Σβορώνος καὶ ἡ J.P. Shear ἔθεσαν εἰς τὸ α' ἡμισυ τοῦ 3ου αἰ. π.Χ. περίπου, ὡς εἶδομεν ἀνωτέρω. Ἐν συνεχείᾳ ἡ M. Thompson ἐπανέρχεται εἰς τὴν παλαιότεραν ἀντίληψιν καὶ θεωρεῖ τοῦτο ὡς ἓνα ἐκ τῶν βασικῶν τύπων τῶν χαλκῶν νομισμάτων τοῦ 2ου αἰ. π.Χ., δυνάμενον νὰ τοποθετηθῆ μετὰ τῶν ἀργυρῶν καὶ χαλκῶν νομισμάτων τοῦ Φιλίππου Ε' τῆς Μακεδονίας (Gaebler, πίν. XXXIV, ἄρ. 16 καὶ 22) ὡς καὶ μετὰ τῶν ἀντιστοίχων νομισμάτων τοῦ Κοινοῦ τῶν Θεσσαλῶν μετὰ τοῦ 196—146 π.Χ. (B.M.C. Thessaly to Aetolia πίν. 1, ἄρ. 1 - 3,7 καὶ E. Rogers σ. 20). Τὸ αὐτὸ ἐνδιαφέρον παρουσιάζουν καὶ τὰ Ἀνάγνωμα Βυζαντινὰ νομίσματα τοῦ 10ου, 11ου καὶ 12ου αἰ. μ.Χ. Τὸ ἀσσύριον τοῦ Βαλεντινιανοῦ II, εὐρεθὲν ἐν μέσῳ ὀστράκων καὶ ἀκεραίων ρωμαϊκῶν ἀγγείων τοῦ 4ου αἰ. μ.Χ., εἶναι ἀρκετὰ σπάνιον, ἀναφέρεται δὲ εἰς τὸ R.I.C. τόμ. IX σ. 186 ὡς R².

MANTΩ ΚΑΡΑΜΕΣΙΝΗ — ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΟΥ

β) Ὁ J. Sabatier παλαιότερον (Description générale des Monnaies Byzantines σ. 235, πίν. LVIII ἄρ. 15 κ.ἔ.) ἐπίστευεν ὅτι ἀνήκουν εἰς τοὺς Λατίνους Αὐτοκράτορας τῆς Κωνσταντινουπόλεως 1204 - 1261 μ.Χ. Τὴν γνώμην ταύτην ἀντέκρουσεν ἀργότερον ὁ G. Schlumberger (Numismatique de l'Orient Latin σ. 22 καὶ 274 κ.ἔ.) ὁ ὅποιος ὑπεστήριξεν ὅτι πρόκειται διὰ νομίσματα τῶν Σταυροφόρων.

γ) Ὁ Wroth (B.M.C. σ. 554) τονίζει ὅτι ἡ τεχνικὴ αὐτῶν εἶναι τοῦ 11ου καὶ 12ου αἰ. μ.Χ., ἐπομένως ἀνήκουν εἰς τὴν Πρώτην μᾶλλον παρά εἰς τὴν Τετάρτην Σταυροφορίαν, τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἀλεξίου Α'. Πλεῖστα ἐξ αὐτῶν εἶναι ἐπικεκομμένα ἐπὶ νομισμάτων Ἰσαακίου I, Κων/νου X, Μιχαῆλ VII καὶ Νικηφόρου III.

15. Α. Παπαδοπούλου-Κεραμέως, Περὶ τῶν Βυζαντινῶν Σταθμῶν τοῦ Μουσείου τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἐν Ἀθήναις Ἐταιρείας σ. 7, Σταθμὰ νομισματικά. Προφανῶς τὰ στοιχεῖα Ν. Γ. σημαίνουν νομίσματα γ'. Παρόμοια εἰς τὸ Βυζαντινὸν Μουσεῖον, Μπενάκη καὶ Νομισματικὴν Συλλογὴν τοῦ Ἐθνικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου.

Νομίσματα ἀνασκαφῆς οἰκοπέδου Ἰαγγελοπούλου

Μ. ΚΑΡΑΜΕΣΙΝΗ - ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ